

Rapport

Datum: 2 maart 2005

Rapportnummer: 2005/057

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat de officier van justitie te Zwolle in zijn brief van 29 januari 2004 de volgende zinsnede heeft opgenomen: "Hoewel ik op zichzelf begrip kan opbrengen voor uw moederlijke gevoelens ben ik van mening dat uw aangifte zich dicht in de buurt beweegt van een valse aangifte, hetgeen een strafbaar feit is."

Verder klaagt verzoekster over de wijze waarop het arrondissementsparket te Zwolle haar klacht van 2 februari 2004 over deze zinsnede heeft afgedaan. Zij klaagt er in dit verband met name over dat:

- haar klachtbrief van 2 februari 2004 is afgehandeld door dezelfde officier van justitie als degene waarover zij had geklaagd;
- haar klacht niet inhoudelijk is beantwoord.

Tot slot klaagt verzoekster erover dat de officier van justitie te Breda haar brieven van 23 mei 2003 en 14 juni 2003, waarin zij schreef aangifte te willen doen tegen enkele medewerkers van de Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg, Ambulante Jeugdbescherming en Jeugdhulpverlening (AJL) te Lelystad, op 24 juni 2003 aan haar heeft geretourneerd met de mededeling dat zij zich met haar aangifte diende te wenden tot de hoofdofficier van justitie van een ander arrondissement.

Beoordeling

Algemeen

Uit het huwelijk van verzoekster met de heer K. is dochter X geboren. In 1993 zijn verzoekster en K. gescheiden, waarna K. werd belast met het ouderlijk gezag over X. In 1994 is X onder toezicht gesteld. In 1996 is de uitvoering van de ondertoezichtstelling overgedragen aan de Ambulante Jeugdbescherming en Jeugdhulpverlening (verder: AJL) te Leusden. In 1999 is X uit huis geplaatst. Later is X weer bij haar vader gaan wonen. Vervolgens werd op 28 augustus 2001 besloten dat X weer bij verzoekster zou gaan wonen. In de schriftelijke verklaring die betrokken partijen daartoe opstelden, staat vermeld dat verzoekster zo spoedig mogelijk een gezagswijzigingsprocedure zal starten en dat vader ermee instemt dat verzoekster wordt belast met het ouderlijk gezag. Een medewerker van de AJL heeft deze verklaring opgesteld en mede ondertekend. Op 24 november 2001 brengt verzoekster X naar haar oma. Een medewerker van de AJL haalt X op 27 november 2001 bij haar oma weg en plaatst haar in een crisisopvang. Bij beschikking van 27 december 2001 verleent de kinderrechter van de rechtbank Zwolle met terugwerkende kracht een machtiging uithuisplaatsing voor de periode van 27 november 2001 tot 20 december 2001. Verzoekster wendt zich vervolgens tot de officier van justitie aangezien zij van mening is dat medewerkers van de AJL zich schuldig hebben gemaakt

aan wederrechtelijke vrijheidsberoving van X.

I. Ten aanzien van de zinsnede zoals de officier van justitie te Zwolle die in zijn brief van 29 januari 2004 aan verzoekster heeft opgenomen

1. Verzoekster klaagt over een passage in de brief van 29 januari 2004 van de officier van justitie te Zwolle, waarin de officier van justitie reageert op de door verzoekster gedane aangifte. In de brief van de officier van justitie is de opmerking opgenomen dat de aangifte van verzoekster zich dicht in de buurt beweegt van een valse aangifte hetgeen een strafbaar feit oplevert.

2. In reactie op deze klacht liet de minister van Justitie weten dat de officier van justitie naar aanleiding van verzoeksters aangifte informatie had opgevraagd bij de AJL, waaruit bleek dat geen sprake was van wederrechtelijke vrijheidsberoving van de dochter van verzoekster omdat de kinderrechter van de rechtbank Zwolle met terugwerkende kracht een machtiging tot uithuisplaatsing had verleend. De officier van justitie stelde zich op het standpunt dat verzoekster, nu zij op de hoogte was van het feit dat de uithuisplaatsing achteraf was goedgekeurd door de rechter, zij ook wist dat van wederrechtelijke vrijheidsberoving geen sprake was. Dit bracht de officier van justitie ertoe om verzoekster te wijzen op het feit dat het doen van aangifte van een strafbaar feit, wetende dat dit feit niet is gepleegd, op zichzelf een strafbaar feit oplevert. De minister concludeerde dat, hoewel de officier van justitie zich ten aanzien van haar bedoelingen duidelijker had moeten uitdrukken, het haar vrij stond verzoekster op de mogelijke consequenties van haar gedrag te wijzen. De minister achtte de klacht dan ook ongegrond.

3. Het verbod van vooringenomenheid houdt in dat bestuursorganen zich actief opstellen om iedere vorm van een vooropgezette mening of de schijn van partijdigheid te vermijden. Het begrip onpartijdigheid heeft betrekking op de houding van bestuursorganen tegenover burgers en het onderwerp van de zaak; die houding dient vrij te zijn van vooringenomenheid en vooroordeel. Ook de schijn van partijdigheid moet worden vermeden. Echter, niet iedere schijn kan een beroep op vrees van partijdigheid rechtvaardigen: de schijn moet objectief gerechtvaardigd zijn. Het vereiste van onpartijdigheid staat er niet aan in de weg dat een bestuursorgaan een waarderend oordeel uitspreekt, mits dit voldoende door de feiten wordt geschraagd.

4. De officier van justitie, en later ook de minister, stellen zich op het standpunt dat verzoekster op het moment dat zij aangifte deed, wist dat er van wederrechtelijke vrijheidsberoving geen sprake was omdat verzoekster op de hoogte was van het feit dat de rechter achteraf een machtiging uithuisplaatsing had afgegeven. Bovendien wist verzoekster ook dat niet zij, maar de vader van X ten tijde van de uithuisplaatsing was belast met het ouderlijk gezag. Om die reden was het gerechtvaardigd verzoekster te wijzen op de mogelijke consequenties van haar gedrag.

5. De Nationale ombudsman acht deze zienswijze van de officier van justitie, en daarmee ook die van de minister, om de volgende redenen niet juist. Dat verzoekster op de hoogte was van het feit dat de rechter bij beschikking van 27 december 2001 een machtiging uithuisplaatsing voor de periode van 27 november 2001 tot 20 december 2001 had verleend, wordt door verzoekster niet betwist. Integendeel, zij brengt dit zelf naar voren in haar brief van 11 december 2003. Waar het verzoekster echter om gaat is, dat met deze beschikking de uithuisplaatsing (achteraf) nog niet rechtmatig is geworden omdat volgens haar het op grond van de wet niet mogelijk is om aan een dergelijke beschikking terugwerkende kracht te verlenen.

Daarnaast maakt de Nationale ombudsman uit de brief van verzoekster op, dat verzoekster kennelijk van mening was dat uit de inhoud van de door haar en haar ex-echtgenoot op 28 augustus 2001 opgestelde verklaring reeds voortvloeide dat zij het ouderlijk gezag over X uitoefende. Op grond van deze omstandigheden acht de Nationale ombudsman het alleszins aannemelijk dat verzoekster, wat er ook zij van de juistheid van haar standpunt, op het moment dat zij zich op 11 december 2003 tot de officier van justitie wendde, er werkelijk van overtuigd was dat de medewerkers van de AJL zich schuldig hadden gemaakt aan wederrechtelijke vrijheidsberoving van X. De Nationale ombudsman is dan ook van oordeel dat het standpunt van de officier van justitie te Zwolle dat de aangifte van verzoekster zich dicht in de buurt begaf van een valse aangifte, niet voldoende door feiten kon worden onderbouwd. Ten onrechte heeft de officier van justitie in dit geval dan ook gekozen voor een formulering die bij verzoekster gemakkelijk de indruk heeft kunnen wekken dat de officier van justitie van mening was zij zich schuldig maakte aan een strafbaar feit. De Nationale ombudsman acht het niet uitgesloten dat hierdoor bij verzoekster de indruk is ontstaan dat zij zich met het ondernemen van stappen tegen medewerkers van de AJL geen goede dienst zou bewijzen en hier wellicht maar beter vanaf kon zien. De officier van justitie had zich in dit geval dienen te beperken tot een zakelijke behandeling van de brief van verzoekster door op neutrale wijze uiteen te zetten om welke reden(en) zij van mening was dat de beschikking van de rechter wel deugdelijk was, althans om welke reden(en) zij die diende te respecteren en om welke reden zij van mening was dat de zienswijze van verzoekster omtrent het ouderlijk gezag over X, niet juist was. Door in haar brief echter aan te geven dat verzoekster zich mogelijk schuldig had gemaakt aan het doen van valse aangifte, heeft de officier van justitie in strijd gehandeld met het verbod van vooringenomenheid.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

II. Ten aanzien van de klachtafhandeling door het arrondissementsparket te Zwolle

1. Verzoekster klaagt verder over de wijze waarop het arrondissementsparket te Zwolle haar klacht van 2 februari 2004 heeft behandeld. In het bijzonder klaagt verzoekster erover dat haar klachtbrief is beantwoord door dezelfde officier van justitie als waarover zij zich had beklagd. Voorts klaagt zij er in dit verband over dat niet inhoudelijk is ingegaan op

haar klacht.

2. De minister van Justitie heeft in zijn reactie op deze klacht aangegeven dat het arrondissementsparket te Zwolle de brief van verzoekster niet met de nodige zorgvuldigheid heeft behandeld. Haar brief had moeten worden opgevat als een klacht en ter afhandeling moeten worden doorgestuurd naar de hoofdofficier van justitie waarna deze overeenkomstig de klachtenregeling van het arrondissementsparket had moeten worden afgedaan. De minister acht de klachten van verzoekster op dit punt dan ook gegrond.

Ten aanzien van de klacht dat de brief van verzoekster van 2 februari 2004 is afgehandeld door dezelfde officier van justitie als degene waarover verzoekster had geklaagd.

3. Het verbod van vooringenomenheid houdt in dat bestuursorganen zich actief opstellen om iedere vorm van een vooropgezette mening of de schijn van partijdigheid te vermijden. Het vereiste van onpartijdigheid brengt mee dat ook de schijn van partijdigheid moet worden vermeden. Aangezien de subjectieve beleving van de betrokken burgers hierbij een belangrijke rol speelt, dient dit vereiste ruim te worden uitgelegd. Dit betekent onder meer dat in geval van klachtbehandeling de ambtenaar die is belast met het inhoudelijke onderzoek naar de klacht, niet betrokken mag zijn geweest bij de gedraging waarop de klacht betrekking heeft. Deze norm is onder meer van belang voor het na te streven vertrouwen in de onbevooroordeeldheid van de klachtbehandelende instantie.

4. Het verbod van vooringenomenheid is onder meer neergelegd in artikel 9:7, eerste lid van de Algemene wet bestuursrecht (Awb; zie Achtergrond, onder 1.). Ook in artikel 17 van de klachtenregeling van het arrondissementsparket Zwolle-Lelystad is bepaald dat de behandeling van een klacht dient te geschieden door een persoon die niet bij de gedraging waarop de klacht betrekking heeft, betrokken is geweest (zie Achtergrond, onder 2.).

5. In dit geval is vast komen te staan dat de klachtbrief van verzoekster is beantwoord door de officier van justitie die betrokken was bij de gedraging waarop de klacht van verzoekster betrekking had. Aldus is gehandeld in strijd met artikel 9:7, eerste lid Awb en met artikel 17 van de eigen klachtenregeling en moet worden geconcludeerd dat hiermee het verbod van vooringenomenheid is geschonden. De minister heeft dan ook terecht geoordeeld dat het arrondissementsparket te Zwolle op dit punt niet juist heeft gehandeld.

Ten aanzien van de klacht dat verzoeksters klachtbrief van 2 februari 2004 niet inhoudelijk is beantwoord.

6. Een juiste klachtherkenning en klachtbehandeling kunnen eveneens de schijn van partijdigheid voorkomen. In dit kader is het van belang dat een bestuursorgaan binnengekomen grieven als klacht herkent en vervolgens volgens de eigen klachtregeling behandelt.

7. Verzoekster heeft op 2 februari 2004 een brief geschreven naar de hoofdofficier van justitie te Zwolle. Daarin spreekt zij onder meer over 'overbodige intimidatie' van de officier van justitie. De officier van justitie is niet op deze passage ingegaan. Met de minister is de Nationale ombudsman van oordeel dat de brief van verzoekster opgevat had dienen te worden als een klaagschrift in de zin van hoofdstuk 9 van de Awb en overeenkomstig de klachtenregeling afgehandeld had moeten worden. Door de handelwijze van de officier van justitie is verzoeker de mogelijkheid ontnomen op een behoorlijke klachtbehandeling. Ook op dit punt is dan ook gehandeld in strijd met het verbod van vooringenomenheid.

Ook op dit onderdeel is de onderzochte gedraging niet behoorlijk.

8. In reactie op dit klachtonderdeel heeft de minister van Justitie aangegeven dat de hoofdofficier van justitie te Zwolle naar aanleiding van het onderzoek van de Nationale ombudsman in deze zaak, heeft aangegeven dat de behandeling van klachten zijn bijzondere aandacht heeft. Hij heeft verder aangegeven dat hij de nodige maatregelen zal treffen om binnen zijn arrondissementsparket de procedures met betrekking tot het signaleren van klachten van derden zoals bedoeld in de klachtregeling aan te scherpen.

De Nationale ombudsman heeft hiervan met instemming kennis genomen.

III. Ten aanzien van het door de officier van justitie te Breda retourneren van verzoeksters brieven van 23 mei en 14 juni 2003 met de mededeling dat zij zich met haar aangifte diende te wenden tot de hoofdofficier van justitie in een ander arrondissement

1. Verzoekster klaagt erover dat de officier van justitie te Breda haar aangiften van 23 mei en 14 juni 2003 niet in behandeling heeft willen nemen, maar haar heeft doorverwezen naar de hoofdofficier van justitie van de woonplaats van de verdachten. Verzoekster acht dit onbegrijpelijk, temeer nu de officier van justitie te Breda haar eerdere aangiften tegen dezelfde personen wel in behandeling heeft genomen.

Ten aanzien van de verwijzing naar de hoofdofficier van justitie van een ander arrondissement.

2. Een bestuursorgaan voorziet burgers met het oog op de behartiging van hun belangen actief en desgevraagd van adequate informatie.

3. De minister gaf in reactie op de klacht aan dat verzoeksters brieven van 23 mei en 14 juni 2003 abusievelijk zijn aangemerkt als zaaksgebonden correspondentie om welke reden zij zijn doorgezonden naar de officier van justitie die belast was met de strafzaak tegen verzoekster. Deze officier van justitie heeft verzoekster per brief van 24 juni 2003 laten weten dat verzoekster zich met haar aangiften diende te wenden tot de hoofdofficier van justitie van de woonplaats van de 'verdachten'. Los van het feit dat het parket te Breda wel degelijk bevoegd was de aangiften van verzoekster in behandeling te nemen, had de officier van justitie, aldus de minister, nu die officier van justitie kennelijk een andere

mening was toegedaan, verzoekster moeten meedelen tot welk parket zij zich dan met haar aangiften diende te wenden. Nu verzoekster hierover niet op een correcte en zorgvuldige wijze was geïnformeerd, gaf de minister aan ook deze klacht van verzoekster gegrond te vinden.

4. Met de minister is de Nationale ombudsman van oordeel dat de officier van justitie verzoekster in dezen niet juist heeft geïnformeerd en aldus heeft gehandeld in strijd met het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Ten aanzien van het niet in behandeling nemen van verzoeksters aangiften

5. Het beginsel van fair play houdt voor bestuursorganen in dat zij burgers de mogelijkheid geven hun procedurele kansen te benutten.

6. Op grond van artikel 163 van het Wetboek van Strafvordering zijn opsporingsambtenaren in beginsel verplicht om een aangifte van een strafbaar feit op te nemen (zie Achtergrond, onder 3.). Ook de officier van justitie is derhalve verplicht tot het in ontvangst nemen van een aangifte. Deze plicht tot het opnemen van de aangifte staat los van de vraag of aan die aangifte verder vervolg zal worden gegeven. Twijfel bij de betrokken opsporingsambtenaar over de vraag of al dan niet sprake is van een strafbaar feit mag er niet aan in de weg staan dat hij gevolg geeft aan zijn wettelijke plicht tot het opnemen van een aangifte. Een uitzondering op het voorgaande kan alleen worden aangenomen in het geval dat al op voorhand, zonder enig verder onderzoek, en zonder de minste twijfel, kan worden vastgesteld dat de gedraging of gebeurtenis die ter kennis van de politie wordt gebracht niet is te kwalificeren als een strafbaar feit.

7. Het feit dat eventuele verdachten waartegen de aangifte zich richt niet woonachtig zijn in het arrondissement waarbinnen de officier van justitie werkzaam is, vormt geen enkele reden om een aangifte niet in ontvangst te nemen. Zoals ook de minister van Justitie heeft aangegeven, was de officier van justitie wel degelijk bevoegd de aangiften van verzoekster in behandeling te nemen. Met het niet in behandeling willen nemen van de aangiften van verzoekster, heeft de officier van justitie verzoekster de mogelijkheid ontnomen tot het instellen van een artikel 12 Sv-procedure. Aldus heeft de officier van justitie tevens gehandeld in strijd met het beginsel van fair play.

De onderzochte gedraging is ook in zoverre niet behoorlijk.

8. In reactie op deze klacht heeft de minister van Justitie aangegeven dat de hoofdofficier van justitie te Breda de klacht van verzoekster en de reactie daarop inmiddels met de betrokken officier van justitie had besproken. De Nationale ombudsman heeft hiervan met instemming kennis genomen.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de officier van justitie te Zwolle is gegrond wegens schending van het verbod van vooringenomenheid.

De klacht over de onderzochte gedraging van het arrondissementsparket te Zwolle inzake de klachtbehandeling is eveneens gegrond wegens schending van het verbod van vooringenomenheid.

De klacht over de onderzochte gedraging van de officier van justitie te Breda is gegrond ten aanzien van:

de verwijzing naar een ander arrondissement wegens schending van het vereiste van actieve en adequate informatie verstrekking en;

van het niet in behandeling nemen van verzoeksters aangiften wegens schending van het beginsel van fair play.

Met instemming heeft de Nationale ombudsman ervan kennis genomen dat de hoofdofficier van justitie te Zwolle heeft aangegeven dat de behandeling van klachten zijn bijzondere aandacht heeft en dat hij in dit verband de nodige maatregelen zal treffen om binnen zijn arrondissementsparket de procedures met betrekking tot het signaleren van klachten van derden, aan te scherpen.

Voorts heeft de Nationale ombudsman met instemming ervan kennis genomen dat de hoofdofficier van justitie te Breda inmiddels met de betrokken officier van justitie heeft gesproken over de klacht van verzoekster en de beoordeling daarvan.

Onderzoek

Op 4 februari 2004 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw S. te Z, met een klacht over een gedraging van de officier van justitie te Zwolle en met een klacht over een gedraging van het arrondissementsparket te Zwolle. Op 12 februari 2004 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw S. met een klacht over een gedraging van de officier van justitie te Breda. Nadat verzoekster op verzoek van de Nationale ombudsman nog nadere informatie had verstrekt, werd naar deze gedragingen, die worden aangemerkt als een gedraging van de minister van Justitie, een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Justitie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Daarnaast werd de hoofdofficier van justitie te Zwolle en de hoofdofficier van justitie te Breda de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven. Beide

hoofdofficiëren maakten van deze gelegenheid geen gebruik. Tijdens het onderzoek kregen de minister en verzoekster de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Tevens werd de minister een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De reactie van verzoekster gaf aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen. De minister van justitie gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. feiten

1. Op 23 mei 2003 zond verzoekster een brief aan de officier van justitie van het arrondissementsparket te Breda waarin zij onder meer het volgende naar voren bracht:

"Hierbij doe ik aangifte tegen mevrouw Sc., voorheen werkzaam bij Ambulante Jeugdhulpverlening en Jeugdbescherming Leger des Heils (AJL) te Lelystad, mevrouw O., voorheen werkzaam als teamleider AJL te Lelystad en de heer H., directeur van het AJL, gevestigd te Leusden, onder wiens verantwoordelijkheid de vestiging AJL Lelystad functioneert.

De strafrechtelijke aangifte c.q. overtreding heeft betrekking op art. 282 Sr.

Vaststaande feiten:

1. Aangeefster, mevrouw S., is de moeder van het kind X, geboren (...) uit het huwelijk met de heer K. (...). In februari 1993 is het huwelijk door de rechtbank Lelystad (Zwolle) ontbonden middels echtscheiding.

2. Op 29 augustus 2001 is het kind X van vader naar moeder verhuisd waarbij het navolgende tussen de beide ouders van het kind en het AJL is overeengekomen: "Dat X op 29 augustus 2001 verhuist van haar vader, de heer K. te (...) naar haar moeder, mevrouw S. (verzoekster; N.o.) te Z. De verhuizing van X van haar vader naar moeder zal definitief zijn. De heer K. gaat ermee akkoord dat mevrouw S. belast zal gaan worden met het ouderlijk gezag over X. De heer A. van de AJL te Lelystad gaat ermee akkoord dat X verhuist naar haar moeder, mevrouw S., omdat dit voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van X het beste is" (...).

3. Op 24 november 2001 is het kind X naar mevrouw K. (oma v.z.) gegaan. Op 27 november 2001 heeft mevrouw Sc. van het AJL het kind X bij mevrouw K. (oma v.z.) opgehaald en in een crisisopvang geplaatst in Hilversum. Het kind X heeft hier verbleven tot 20 december 2001. Op deze dag heeft de moeder het kind X in Hilversum opgehaald

omdat het kind X in een crisisopvang was geplaatst zonder een machtiging uithuisplaatsing van de rechtbank en de ouder(s) niet binnen twee weken zijn gehoord of daartoe in de gelegenheid zijn gesteld, door de kinderrechter.

Op grond van het voorgaande, plaatsing in een crisisopvang zonder machtiging uithuisplaatsing van de rechtbank en zonder zorg te dragen dat de ouder(s) binnen twee weken door de kinderrechter werden gehoord, althans daartoe in de gelegenheid werden gesteld, welke wettelijke bepaling in de Wet op de Jeugdhulpverlening is vastgelegd, heeft mevrouw Sc. onrechtmatig gehandeld dat het strafbare feit oplevert van vrijheidsberoving als bedoeld in art. 282 Sr.

Aangeefster S. verzoekt u een nader onderzoek in te stellen en de in de aanhef van deze aangifte genoemde personen strafrechtelijk te vervolgen."

2. Ook op 14 juni 2003 zond verzoekster een brief naar de officier van justitie te Breda, waarin zij onder meer het volgende opmerkte:

"Hierbij doe ik aangifte tegen de heer Kr., huisarts te (...).

De strafrechtelijke aangifte c.q. overtreding heeft betrekking op één of meer navolgende feiten c.q. overtreding daarvan en verwijtbaar gedrag met betrekking tot de art. 228 Sr., 272 Sr., 268 Sr., 300, lid 4 Sr. en 301, lid 1 Sr.

Vaststaande feiten:

1. De heer Kr. is voormalig huisarts van aangeefster mevrouw S.

2. Aangeefster heeft een klacht tegen haar voormalig huisarts, de heer Kr., ingediend bij het Medisch Tuchtcollege te Zwolle. Het Medisch Tuchtcollege heeft geoordeeld dat de handelwijze van huisarts Kr. ernstig is. (...)

3. De gevolgen van deze onrechtmatige handeling, waarmee hij aangeefster en de kinderen ernstig heeft benadeeld en tevens het vertrouwen in de stand der geneeskundigen heeft ondermijnd, zijn voor aangeefster en haar minderjarige kinderen nog steeds aanwezig. Het veroorzaken van psychische ongesteldheid, waaraan de huisarts Kr. zich schuldig heeft gemaakt, is volgens een uitspraak van Gerechtshof Den Bosch d.d. 30 maart 2001 een strafbaar feit en kan gelijk worden gesteld met opzettelijke benadeling van de gezondheid als bedoeld in art. 300, vierde lid Sr.

Aangeefster S. verzoekt u de in de aanhef genoemde persoon strafrechtelijk te vervolgen."

3. Per brief van 24 juni 2003 antwoordde de officier van justitie te Breda verzoekster als volgt:

"...Mijns inziens moet u deze brieven richten aan de hoofdofficier van justitie waar de 'verdachten' wonen en dat is niet in Breda.

Ik stuur u de brieven bij deze retour en verzoek u vriendelijk deze te richten aan de desbetreffende hoofdofficier van justitie..."

4. Op 3 juli 2003 wendde verzoekster zich tot de hoofdofficier van justitie te Breda met het verzoek haar brieven van 23 mei 2003 en 14 juni 2003 alsnog in behandeling te nemen. Daarbij gaf zij onder meer aan dat zij wist dat het gebruikelijk is om aangifte te doen bij de politie van je woonplaats - die dan vervolgens in contact treedt met de officier van justitie in het betreffende ressort - maar dat zij zich, om praktische redenen, rechtstreeks tot de officier van justitie wendde.

5. In antwoord op verzoeksters brief van 3 juli 2003 liet de officier van justitie te Breda verzoekster per brief van 15 juli 2003 weten dat zij niets had toe te voegen aan haar eerdere brief van 24 juni 2003 aan verzoekster.

6. Verzoekster zond op 11 december 2003 een brief naar de officier van justitie van het arrondissementsparket te Zwolle-Lelystad. In die brief merkte zij onder meer het volgende op:

"Hierbij doe ik aangifte tegen mevrouw Sc., voorheen werkzaam bij de Ambulante Jeugdhulpverlening en Jeugdbescherming Leger des Heils (AJL) te Lelystad, mevrouw O., vestigingsmanager bij AJL Lelystad en de heer H., directeur van de AJL, gevestigd te Leusden, onder wiens verantwoordelijkheid de vestiging AJL Lelystad functioneert.

De strafrechtelijke aangifte c.q. overtreding betreft het strafbare feit als bedoeld in o.a. art. 282 Sr.

Vaststaande feiten:

1. Aangeefster, mevrouw S. is de moeder van het kind X, geboren (...) te (...) uit het huwelijk met de heer K. d.d. (...). In februari 1993 is het huwelijk door de Rechtbank Lelystad (Zwolle) ontbonden middels echtscheiding.

2. Op 29 augustus 2001 is het kind X van vader naar moeder verhuisd waarbij het navolgende tussen de beide ouders van het kind X en de AJL is overeengekomen: "Dat X op 29 augustus 2001 verhuist van haar vader, K. te (...) naar haar moeder, mevrouw S. te Z. De verhuizing van X van haar vader naar haar moeder zal definitief zijn. De heer K. gaat ermee akkoord dat mevr. S. belast zal gaan worden met het ouderlijk gezag over X. De heer A. van de AJL te Lelystad gaat ermee akkoord dat X verhuist naar haar moeder, Mevr. S., omdat dit voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van X het beste is (...).

Strafbare feiten en omstandigheden:

3. Op 24 november 2001 is het kind X naar mevrouw K. (oma v.z.) gegaan. Op 27 november 2001 heeft mevrouw Sc. van de AJL het kind X bij mevrouw K. (oma v.z.) opgehaald en in een crisisopvang geplaatst te Hilversum. Het kind X heeft hier verbleven tot 20 december 2001. Op deze dag heeft aangeefster het kind X in Hilversum opgehaald omdat het kind X in een crisisopvang was geplaatst van 27 november 2001 tot 20 december 2001 zonder een (spoed)machtiging uithuisplaatsing van de rechter.

Een uithuisplaatsing, gebaseerd op art. 1:261 BW, is niet mogelijk zonder dat daarvoor een machtiging van de kinderrechter is verleend en daarmee strafbaar als bedoeld in o.a. art. 282 Sr.

4. Bij beschikking d.d. 27 december 2001 van de Rechtbank Lelystad is een machtiging afgegeven met terugwerkende kracht vanaf 27 november 2001. Het verlenen van terugwerkende kracht aan een beschikking waarin een machtiging tot uithuisplaatsing wordt verleend, behoort niet tot de mogelijkheden (Juridische aspecten van de ondertoezichtstelling, Ministerie van Justitie, oktober 1998).

5. Aangeefster was op het moment van het strafbaar feit belast met het ouderlijk gezag c.q. bevoegd opzicht over het kind X overeenkomstig de gezamenlijke verklaring d.d. 28 augustus 2001.

Op grond van voorgaande verzoekt aangeefster u een nader onderzoek in te stellen en de in de aanhef van deze aangifte genoemde personen strafrechtelijk te vervolgen."

7. Per brief van 29 januari 2004 reageerde de officier van justitie te Zwolle-Lelystad als volgt op de brief van verzoekster:

"...Uit onderzoek is mij gebleken dat van wederrechtelijke vrijheidsberoving geen sprake is (geweest) nu de genomen maatregelen door de onafhankelijke rechter is getoetst. Van u ten dienste staande rechtsmiddelen hebt u geen gebruik willen maken, zodat van een onherroepelijke situatie sprake is. Het bovenstaande leidt ertoe dat ik uw aangifte seponer, omdat het Leger des Heils en de door u met naam aangeduide personen (door u) ten onrechte als verdachte zijn aangemerkt. Hoewel ik op zichzelf begrip kan opbrengen voor uw moederlijke gevoelens ben ik van mening dat uw aangifte zich dicht in de buurt beweegt van een valse aangifte, hetgeen een strafbaar feit is..."

In de aanhef van deze brief stond S. als contactpersoon vermeld.

8. Op 2 februari 2004 richtte verzoekster zich tot de hoofdofficier van justitie van het arrondissement Zwolle-Lelystad met een klacht over de inhoud van de brief van 29 januari 2004. Verzoekster merkte daarover onder meer het volgende op:

"Het lijkt erop dat de officier wil aangeven, dat hij/zij de aangifte die hij/zij seponert, dat deze aangifte een (bijna) valse aangifte betreft. De officier kan begrip opbrengen voor mijn

gevoelens die in onderhavige zaak niet relevant zijn en die ik ook niet aan de orde heb gesteld. Deze overbodige intimidatie en redenering van de officier lijkt mij een redenering die onjuist is. Het lijkt erop dat de officier wil aangeven dat ik geen bezwaar moet indienen bij het Gerechtshof."

9. In reactie op deze klacht stuurde de officier van justitie te Zwolle-Lelystad verzoekster op 12 februari 2004 een brief met de volgende inhoud:

"...Aan uw verzoek om een nader onderzoek in te stellen zal ik geen gehoor geven om redenen die in mijn vorige brief duidelijk omschreven zijn..."

In de aanhef van deze brief stond S. als contactpersoon vermeld.

B. Standpunt verzoekster

Het standpunt van verzoekster staat samengevat weergegeven onder Klacht.

C. Standpunt minister van justitie

1. De Nationale ombudsman legde de klacht van verzoekster op 14 april 2004 voor commentaar voor aan de minister van Justitie. De Nationale ombudsman verzocht de minister daarbij tevens de volgende vragen te beantwoorden:

1. Wie heeft de brief van 29 januari 2004 aan verzoekster opgesteld en ondertekend?

2. Wie heeft de brief van 12 februari 2004 aan verzoekster opgesteld en ondertekend?

3. Op basis waarvan is de officier van justitie te Zwolle de mening toegedaan dat de aangifte van verzoekster zich dicht in de buurt van een valse aangifte beweegt?

4. Verder verzoek ik u in te gaan op de bewering van verzoekster dat haar eerdere aangiften tegen medewerkers van de AJL te Lelystad wel in behandeling zijn genomen door de officier van justitie te Breda.

5. Waarom heeft de officier van justitie te Breda in zijn brief van 24 juni 2003 niet aangegeven tot welke hoofdofficier van justitie verzoekster zich met haar aangifte diende te wenden?

6. Om welke reden heeft de officier van justitie verzoeksters brieven van 23 mei 2003 en 24 juni 2003 niet doorgestuurd naar de bevoegde hoofdofficier van justitie?.."

2. De minister van Justitie nam bij brief van 20 juli 2004 het volgende standpunt in:

"...Ten aanzien van verzoeksters eerste klachtonderdeel kan het volgende worden opgemerkt.

In het kader van het onderzoek naar aanleiding van verzoeksters aangifte heeft de officier van justitie de AJL schriftelijk verzocht nadere inlichtingen omtrent de door verzoekster gestelde beschuldigingen te verstrekken. Uit informatie van de AJL is gebleken dat er op 27 november 2001 geen sprake was van wederrechtelijke vrijheidsberoving van de dochter van verzoekster, omdat sprake was van een (achteraf afgegeven) machtiging tot uithuisplaatsing door de rechtbank Lelystad d.d. 27 december 2001. Een kopie van deze machtiging treft u aan in de bijlage. Verzoekster heeft wel schriftelijk haar mening aan de kinderrechter kenbaar gemaakt, maar heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot het indienen van beroep tegen deze uitspraak. Voorts is gebleken dat het ouderlijk gezag op dat moment niet aan haar toekwam maar aan de vader van het kind. Dit in tegenstelling tot hetgeen door verzoekster in haar aangifte wordt beweerd.

Gelet op de resultaten van het onderzoek is de officier van justitie ervan overtuigd geraakt dat ook verzoekster op het moment van het doen van aangifte op de hoogte moest zijn geweest van het feit dat haar dochter in de periode gelegen tussen 27 november en 20 december 2001 met de benodigde machtiging uit huis was geplaatst en dat van wederrechtelijke vrijheidsberoving geen sprake was. Dit heeft de officier van justitie ertoe gebracht verzoekster erop te wijzen dat het doen van aangifte van een strafbaar feit, wetende dat het niet gepleegd is, op zichzelf reeds een strafbaar feit oplevert ter zake van het doen van valse aangifte (artikel 188 Sr). Vanwege de problematische relatie tussen verzoekster en de gezinsvoogdij-instelling met betrekking tot de verzorging en opvoeding van verzoeksters dochter heeft de officier van justitie haar met het nodige begrip benaderd in de verwachting dat zij een volgende valse aangifte in de toekomst zou nalaten.

Dat de officier van justitie met het maken van deze opmerking gepoogd zou hebben verzoekster van het indienen van een bezwaar bij het Gerechtshof te Arnhem te weerhouden is uiteraard geen sprake.

Op grond van het bovenstaande komt het College tot de conclusie dat de officier van justitie zich ter zake van haar bedoelingen duidelijker had kunnen en moeten uitdrukken, maar dat het haar vrij staat verzoekster in een dergelijk geval te wijzen op mogelijke consequenties van het doen van een valse aangifte. Het College acht verzoekster klacht dan ook ongegrond.

Ten aanzien van het tweede klachtonderdeel kan het volgende worden opgemerkt.

Ter zake van de ondertekening is door het arrondissementsparket Zwolle opgemerkt dat een concept-reactie op verzoeksters brief is geconcipeerd door een beleidsmedewerker, waarna de brief door de hoofdofficier van justitie had moeten worden ondertekend. In verband met de afwezigheid van de hoofdofficier van justitie heeft zijn secretaresse een officier van justitie, te weten (...), bereid gevonden de brief te ondertekenen. De officier van justitie was zich op dat moment echter niet bewust van het feit dat het een reactie op verzoeksters klaagschrift van 2 februari 2004 op haar eigen brief d.d. 29 januari 2004

betrof.

De officier van justitie heeft in de brief van 12 februari 2004 slechts gereageerd op verzoeksters bezwaar tegen de sepotbeslissing. Ten onrechte is niet nader gereageerd op de bij verzoekster bestaande bezwaren tegen de gewraakte zinsnede in de sepotbeslissing die als een klacht ter zake van een gedraging jegens klager had moeten worden opgevat. Hierbij merkt het College op dat de officier van justitie zich enigszins ongelukkig heeft uitgedrukt. Naast het feit dat niet de aangifte maar de zaak in het onderhavige geval is geseponeerd, is het de officier van justitie en niet verzoekster die naar aanleiding van het (opsporings)onderzoek aangeeft dat betrokkenen ten onrechte als verdachten zijn aangemerkt (sepotcode 01).

Met betrekking tot het tweede en derde klachtonderdeel is het College, gelet op het bovenstaande, van oordeel dat verzoeksters brief van 2 februari 2004 had dienen te worden opgevat als een klacht tegen de officier van justitie, (...), van het parket Zwolle-Lelystad. Verzoeksters klacht had derhalve door de hoofdofficier van justitie dienen te worden afgehandeld op grond van de binnen het Openbaar Ministerie geldende Klachtenregeling. Conform de Handleiding Klachtbehandeling dient ieder OM-onderdeel op basis van de modelklachtenregeling een eigen klachtenregeling op te stellen. Een kopie van de Klachtenregeling van het arrondissementsparket Zwolle-Lelystad treft u aan in de bijlage bij deze brief. Op grond van artikel 7 van deze Klachtenregeling wordt de klacht behandeld door de hoofdofficier van justitie. De hoofdofficier van justitie kan het onderzoek naar een klaagschrift overlaten aan een klachtbehandelaar. Degene op wiens gedraging de klacht betrekking heeft, mag niet betrokken zijn bij de klachtbehandeling.

Op grond van het bovenstaande komt het College tot de conclusie dat het arrondissementsparket Zwolle-Lelystad de brief van verzoekster niet met de nodige zorgvuldigheid heeft afgehandeld. Ten onrechte heeft zij verzoeksters brief niet als klacht in de zin van de Klachtenregeling aangemerkt en afgehandeld. Het College acht verzoeksters klacht ter zake van de wijze waarop het arrondissementsparket Zwolle-Lelystad haar klaagschrift heeft afgehandeld dan ook gegrond.

Door de hoofdofficier van justitie te Zwolle is desgevraagd aangegeven dat naar aanleiding van het onderhavige onderzoek de behandeling van klachten zijn bijzondere aandacht heeft. De hoofdofficier van justitie zal de nodige maatregelen treffen om binnen zijn arrondissementsparket de procedures met betrekking tot het signaleren van klachten van derden zoals bedoeld in de Klachtenregeling aan te scherpen.

(...)

Voor zover de klacht ziet op gedragingen van het arrondissementsparket Breda merkt het College het volgende op.

(...)

Het College merkt op dat verzoekster brieven van 23 mei en 14 juni 2003 per abuis zijn aangemerkt als zaaksgebonden correspondentie. Op grond hiervan zijn de brieven terechtgekomen bij de officier van justitie, (...), die op dat moment belast was met de vervolging van verzoekster ter zake van onttrekking aan het wettig gezag van haar dochter X in de periode van 21 december 2001 tot en met 23 januari 2002. Verzoekster is daarvoor bij uitspraak van de Politierechter van 1 april 2003 veroordeeld tot twee maanden voorwaardelijke gevangenisstraf met een proeftijd van twee jaar. Zowel verzoekster als de officier van justitie hebben tegen deze uitspraak appel ingesteld.

(...) Uit het ambtsbericht van het arrondissementsparket Breda kan worden opgemaakt dat het parket wel bevoegd was de aangifte in behandeling te nemen. Nu de officier van justitie van oordeel was niet bevoegd te zijn verzoeksters aangifte in behandeling te nemen, had het op de weg van deze officier van justitie gelegen verzoekster zorgvuldigheidshalve te informeren omtrent het parket dat in haar ogen met de eventuele vervolging van het strafbare feit zou kunnen worden belast.

Het College is dan ook van oordeel dat verzoekster niet op een correcte en zorgvuldige wijze is geïnformeerd. Het College acht verzoekster klacht hieromtrent dan ook gegrond.

Door de hoofdofficier van justitie te Breda is aangegeven dat hij verzoeksters klacht en de reactie daarop inmiddels met de betrokken officier van justitie heeft besproken.

In antwoord op de door u in het bijzonder gestelde vragen het volgende.

Antwoord op de vragen 1 en 2

Uit het ambtsbericht van de hoofdofficier van justitie te Zwolle-Lelystad kan worden opgemaakt dat de brieven van respectievelijk 29 januari en 12 februari 2004 zijn opgesteld door, de heer mr. P., beleidsmedewerker bij het arrondissementsparket Zwolle-Lelystad. De brieven zijn ondertekend door de officier van justitie, Dx.

Antwoord op vraag 3

In het kader van de behandeling van het eerste klachtonderdeel is reeds uitvoerig ingegaan op de omstandigheden op grond waarvan de officier van justitie te Zwolle de mening was toegedaan dat de aangifte van verzoekster zich dicht in de buurt van een valse aangifte bewoog. Ik verwijs u - korthedshalve - dan ook naar mijn bovenstaande reactie.

Antwoord op vraag 4

Uit het ambtsbericht van de hoofdofficier van justitie te Breda kan worden afgeleid dat verzoekster in het verleden verschillende malen bij het arrondissementsparket aangifte heeft gedaan jegens onder andere een aantal politiefunctionarissen, verschillende medewerkers van de AJL, haar voormalig huisarts, haar voormalig echtgenoot en de moeder van haar voormalig echtgenoot.

Ter zake van de naar aanleiding van deze aangiften genomen sepotbeslissingen heeft verzoekster schriftelijk beklag gedaan bij het Gerechtshof te Den Bosch. In de bijlage treft u onder andere een viertal uitspraken van het Gerechtshof aan van 31 december 2003. In een drietal zaken heeft het Gerechtshof verzoekster klacht afgewezen, terwijl in een geval haar klacht niet-ontvankelijk is verklaard.

Op grond van het bovenstaande kan derhalve worden geconcludeerd dat verzoeksters eerdere aangiftes jegens medewerkers van de AJL in het verleden door het arrondissementsparket Breda in behandeling zijn genomen, maar alle hebben geleid tot een sepotbeslissing en dat het Gerechtshof in geen van die gevallen vervolging heeft bevolen.

Antwoord op vraag 5 en 6

De betrokken officier van justitie verkeerde destijds in de veronderstelling dat de aangever zelf diende te onderzoeken bij welk arrondissementsparket de aangifte ingediend zou kunnen worden.

Ik deel het standpunt van het College ten aanzien van de klachten van verzoekster..."

3. Bij zijn reactie zond de minister de Nationale ombudsman een aantal op de zaak betrekking hebbende stukken mee. Daaronder bevonden zich onder meer:

3.1. Een afschrift van de beschikking van de kinderrechter van de Arrondissementsrechtbank te Zwolle van 27 december 2001 waarin onder meer het volgende staat vermeld:

"PROCESGANG

Blijkens beschikking van de kinderrechter te Lelystad d.d. 22 maart 2001 staat de minderjarige(n) onder toezicht van AMBULANTE JEUGDBESCHERMING/JEUGDHULPVERLENING LEGER DES HEILS, Postbus 1040, 8200 BA Lelystad.

Op 27 november 2001 heeft de gezinsvoogdij-instelling de rechtbank telefonisch verzocht een machtiging tot uithuisplaatsing in een crisisvoorziening en aansluitend in een residentiële voorziening met ingang van 27 november 2001 af te geven.

Tevens heeft de gezinsvoogdij-instelling daarbij aangegeven de minderjarige per direct te zullen plaatsen in een crisisvoorziening.

Op 28 november 2001 heeft de gezinsvoogdij-instelling het verzoek schriftelijk met bijlagen bevestigd. Daarbij zijn onder meer overgelegd het hulpverleningsplan en een verslag van het verloop van de ondertoezichtstelling.

Op 21 december 2001 heeft de gezinsvoogdij-instelling schriftelijk verzocht voornoemde machtiging tot uithuisplaatsing met spoed af te geven, aangezien de moeder op 20 december 2001 de minderjarige uit de crisisvoorziening heeft weggehaald.

De kinderrechter heeft op 21 december 2001 met spoed een machtiging tot uithuisplaatsing afgegeven met ingang van 21 december 2001 tot 28 december 2001 en heeft het anders of meer gevraagde aangehouden tot de zitting van 27 december 2001.

Op 27 december 2001 heeft de kinderrechter voormeld verzoek ter terechtzitting met gesloten deuren behandeld.

Gehoord zijn daarbij: de vader, de stiefmoeder en namens de gezinsvoogdij-instelling mevrouw Sc.

De moeder heeft schriftelijk haar mening aan de kinderrechter kenbaar gemaakt.

OVERWEGINGEN

De kinderrechter blijft bij hetgeen in de beslissing van 21 december 2001 is overwogen en beslist.

Op grond van de verkregen informatie en de inhoud van de op 27 december 2001 afgelegde verklaringen is de kinderrechter van oordeel dat de uithuisplaatsing noodzakelijk is in het belang van de verzorging en opvoeding van de minderjarige(n).

BESLISSING

Verleent machtiging tot plaatsing van voornoemde minderjarige(n):

X, geboren te (...), op (...), in een crisisvoorziening, met ingang van 27 november 2001 tot 21 december 2001.

Verlengt de machtiging tot uithuisplaatsing van voornoemde minderjarige:

X, geboren te (...), op (...),

I. in een crisisvoorziening, tot 27 februari 2002, en aansluitend,

II. in een residentiële voorziening, voor de duur van de ondertoezichtstelling, beiden met ingang van 28 december 2001."

3.2. Een afschrift van de brief van de AJL van 12 januari 2004 aan de hoofdofficier van justitie te Zwolle-Lelystad waarin onder meer het volgende staat:

"Reactie op de brief van mevrouw S.

De AJL merkt op dat de brief van mevrouw S. een (belangrijke) feitelijke onjuistheid bevat en dat er geen sprake is van een strafbaar feit.

Feitelijke onjuistheid

Mevrouw S. was, in tegenstelling tot hetgeen wordt vermeld in de brief d.d. 11 december 2003, ten tijde van de plaatsing van X niet met het ouderlijk gezag belast (bijlage 1). Overigens is mevrouw S. ook thans niet met het gezag belast. Dit feit is van belang omdat de met gezag belaste vader met de voornoemde plaatsing d.d. 27 november 2001 heeft ingestemd. De met gezag belaste ouder bepaalt namelijk de woonplaats van de minderjarige (art. 1:12 BW). Mevrouw S. heeft hierover een klacht ingediend bij de Interprovinciale Klachtencommissie Jeugdzorg. De commissie heeft deze klacht ongegrond verklaard (bijlage 2). Echter bovenal is van belang dat de kinderrechter de plaatsing heeft getoetst en hiervoor een machtiging heeft verleend (zie bijlage 1). Indien mevrouw S. van mening is dat de kinderrechter niet met terugwerkende kracht een machtiging had kunnen afgeven, stond het haar vrij hiertegen hoger beroep in te stellen. Mevrouw S. heeft echter van dit rechtsmiddel geen gebruik gemaakt waardoor de beschikking van de kinderrechter thans onherroepelijk is.

Geen sprake van een strafbaar feit

X is op grond van artikel 1: 261 lid 1 BW uithuis geplaatst in een residentiële setting. Hiervoor is, zoals reeds aangegeven, toestemming verleend door de met gezag belaste ouder en heeft de kinderrechter een machtiging verleend. Er is dus geen sprake van wederrechtelijkheid. Daarbij is er, vanwege deze plaatsing, (nog) geen sprake van vrijheidsberoving. Er is alleen dan sprake van vrijheidsbeneming indien een minderjarige in een gesloten inrichting, in de zin van artikel 1: 261 lid 3 BW, wordt geplaatst (bijlage 3).

Standpunt van de AJL

De AJL wenst te benadrukken dat er geen sprake is van een strafbaar feit dat door de AJL zou zijn gepleegd. Het is dan ook kwalijk dat onze instelling van een dergelijk feit wordt beticht. Temeer daar mevrouw S. zelf in verzekering is gesteld en uiteindelijk is veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van twee maanden wegens het onttrekken van X aan het wettelijk gezag (...)."

D. Reactie verzoekster

1. In reactie op het standpunt van de minister van Justitie en op de daarbij als bijlagen meegestuurde stukken, liet verzoekster de Nationale ombudsman per brief van 31 juli 2004 onder meer het volgende weten:

"De minister stelt in de beantwoording ten aanzien van vraag 3 dat ik op 11 december 2003 een valse aangifte gedaan zou hebben wat een strafbaar feit oplevert. De minister stelt dat er geen sprake was van wederrechtelijke vrijheidsberoving van mijn dochter X door de gezinsvoogdij-instelling AJL omdat:

Er op 27 december 2001 een machtiging uithuisplaatsing is afgegeven voor de periode 27 november en 20 december 2001.

Ik geen gebruik heb gemaakt van de mogelijkheid tot het indienen van hoger beroep tegen deze uitspraak.

Het ouderlijk gezag op dat moment niet aan mij toekwam maar aan de vader van het kind.

- Op het moment dat AJL mijn dochter X uithuis plaatste (27 november 2001) bezat AJL niet de benodigde machtiging uithuisplaatsing welke wettelijk vereist is. Er is door mij een klacht ingediend bij de klachtencommissie AJL. De inhoud van de klacht: *"De AJL heeft naar mening van de klaagster X onterecht geplaatst zonder machtiging van de kinderrechter of zonder toestemming van de moeder."* De klachtencommissie AJL heeft d.d. 9 juli 2002 als volgt op deze klacht geoordeeld: *"Een gezinsvoogdij-instelling mag een minderjarige niet uithuis plaatsen zonder machtiging van de kinderrechter, ook al stemt de ouder met gezag in met de plaatsing."* De klacht is dan ook gegrond verklaard.

De brochure Juridische aspecten van de ondertoezichtstelling uitgegeven (1998) door het Ministerie van Justitie vermeldt: *"Een uithuisplaatsing, gebaseerd op art. 1.261 BW, is niet mogelijk zonder dat daarvoor een machtiging van de kinderrechter is verleend. Het verlenen van terugwerkende kracht aan een beschikking waarin de machtiging tot uithuisplaatsing wordt verleend, behoort niet tot de mogelijkheden."*

Een gezinsvoogdij-instelling als AJL dient op het moment dat deze feitelijk de minderjarige uithuis plaatst de hiervoor benodigde machtiging te bezitten. Indien de AJL niet beschikt over de benodigde machtiging op het moment dat deze de minderjarige feitelijk uithuis plaatst dan is de uithuisplaatsing onrechtmatig en onwettig en maakt AJL zich schuldig aan het strafbaar feit wederrechtelijke vrijheidsberoving. Dat het feitelijk onmogelijk is dat AJL in de periode 27 november tot 20 december 2001 gehandeld heeft met een machtiging tot uithuisplaatsing blijkt eveneens uit een andere vermelding ten aanzien van de juridische kant van de machtiging tot uithuisplaatsing in de brochure Juridische aspecten van de ondertoezichtstelling. De brochure vermeldt: *"De rechter kan een verzoek tot het verlenen van machtiging tot uithuisplaatsing toewijzen zonder eerst de minderjarige, zijn ouders en*

andere belanghebbende in de gelegenheid te hebben gesteld om hun mening kenbaar te maken (art. 800 lid 3 en 809 lid 3 Rv). Op straffe van het vervallen van de beschikking dienen de belanghebbende binnen twee weken na de datum van de beschikking in de gelegenheid te hebben gesteld om hun mening kenbaar te maken (art. 800 lid 3 Rv)." Een dergelijke beschikking (zonder voorafgaand gehoord te worden) is de spoedmachtiging. Er heeft geen zitting bij de kinderrechter plaatsgevonden in de periode 27 november tot 20 december 2001. Dit wordt eveneens duidelijk uit het feit dat er op 21 december 2001 een spoedmachtiging tot uithuisplaatsing is afgegeven op verzoek van AJL en de kinderrechter op 27 december 2001 hoorzitting heeft gehouden. Wanneer er sprake zou zijn geweest van een machtiging tot uithuisplaatsing in de periode voorafgaand aan 21 december 2001 dan had de beschikking van de kinderrechter d.d. 21 december 2001 een verlenging uithuisplaatsing moeten zijn en had het tot de onmogelijkheden behoord dat er op 21 december 2001 een spoedmachtiging was afgegeven. In de uitspraak van 27 december 2001 (bijgevoegd als bijlage door de minister) wordt dan ook vermeld: *"De kinderrechter heeft op 21 december 2001 met spoed een machtiging tot uithuisplaatsing afgegeven met ingang van 21 december 2001 tot 28 december 2001..."* Op 27 december 2001 heeft de kinderrechter de machtiging uithuisplaatsing van 21 december 2001 verlengd met ingang van 28 december 2001. Een minister van Justitie zou toch op de hoogte moeten zijn van de juridische (on)mogelijkheden van een machtiging tot uithuisplaatsing? Het lijkt erop dat dit niet het geval is. Wellicht verklaart dit waarom er in Nederland zoveel minderjarigen in jeugdgevangenissen worden opgesloten inclusief de bijbehorende visitatie terwijl ze niet veroordeeld zijn voor een strafbaar feit!

- Het wel of niet indienen van hoger beroep door mij is in deze niet relevant. Daarnaast zou een hoger beroep niet-ontvankelijk zijn verklaard ten aanzien van een periode die inmiddels verstreken is (27 november 2001 tot 21 december 2001), feitelijk zelfs al verstreken op het moment van de eerste (niet tot de mogelijkheden behorende) uitspraak (27 december 2001). In deze is alleen relevant dat AJL mijn dochter X zonder de benodigde machtiging uithuisplaatsing te bezitten op 27 november 2001 uithuis heeft geplaatst wat niet mag en het strafbaar feit oplevert omschreven in art. 282 Sr.

- Op 1 april 2003 heeft de politierechter te Breda geoordeeld: *"De politierechter acht niet bewezen dat verdachte haar dochter X heeft onttrokken aan het wettig gezag, welk gezag bij K., de vader van X, zou berusten. Naar het oordeel van de politierechter blijkt uit een overeenkomst d.d. 28 augustus 2001 tussen verdachte en K. dat haar ouders zijn overeengekomen dat X per 29 augustus 2001 weer bij haar moeder gaat wonen. Dit houdt naar het oordeel van de politierechter in dat de vader daarmee tevens het ouderlijk gezag over X per die datum aan verdachte heeft overgedragen. Het feit dat de gezagswijzigingsprocedure nog niet is afgerond, doet hier niets aan af."*

Gezien bovenstaande kan de stelling van de minister dat ik valse aangifte gedaan zou hebben geen stand kan houden.

(...)

De minister stelt in zijn beantwoording ten aanzien van de gedragingen van het arrondissementsparket Breda dat ik veroordeeld ben door de politierechter te Breda bij uitspraak van 1 april 2003 voor onttrekking aan het wettig gezag van mijn dochter X. Voor de beantwoording van de klacht is de uitspraak van de politierechter te Breda niet relevant. Daarnaast is de stelling van de minister in deze ook nog incorrect. Op 1 april 2003 heeft de politierechter te Breda geoordeeld:

"De politierechter acht niet bewezen dat verdachte haar dochter X heeft onttrokken aan het wettig gezag, welk gezag bij K., de vader van X, zou berusten. Naar het oordeel van de politierechter blijkt uit een overeenkomst d.d. 28 augustus 2001 tussen verdachte en K. dat haar ouders zijn overeengekomen dat X per 29 augustus 2001 weer bij haar moeder gaat wonen. Dit houdt naar het oordeel van de politierechter in dat de vader daarmee tevens het ouderlijk gezag over X per die datum aan verdachte heeft overgedragen. Het feit dat de gezagswijzigingsprocedure nog niet is afgerond, doet hier niets aan af." Gezien bovenstaande kan de stelling van de minister in deze geen stand houden. (...) Inmiddels heeft het hoger beroep op de uitspraak van de politierechter te Breda plaatsgevonden en is er arrest geweest. Het Gerechtshof Den Bosch heeft mij eveneens vrijgesproken van onttrekking aan het wettig gezag van mijn dochter X.

Verder stelt de minister dat ik aangifte tegen de moeder van mijn voormalig echtgenoot heb gedaan. (...)

Uit de beantwoording van de minister kan ik niet anders dan de conclusie trekken dat de minister onrechtmatigheden van de kinderrechter Lelystad (de niet tot de mogelijkheden behorende beschikking met terugwerkende kracht), het OM (een aangifte zou zich in de buurt van een valse aangifte bewegen), en AJL (die minderjarige uithuis plaatst zonder de benodigde machtiging hiervoor te bezitten) gedooft. Nog erger is dat de minister deze onrechtmatigheden vervolgens gebruikt om mij te beschuldigen van het strafbaar feit ter zake van het doen van valse aangifte. Heeft de minister inmiddels al aangifte tegen mij gedaan ter zake van het doen van valse aangifte? De verkondiging van de minister dat ik veroordeeld ben voor onttrekking aan het wettig gezag van mijn dochter X terwijl ik hiervan vrijgesproken ben door zowel de politierechter als het Gerechtshof is buiten proportie. De gevolgen van het verkondigen van dit soort onjuistheden is rampzalig voor betrokkene en haar naasten en heeft verstrekkende gevolgen."

2. Bij haar reactie zond verzoekster nog een aantal stukken mee. Daaronder bevond zich onder meer:

2.1. Een afschrift van de beslissing van de klachtencommissie van de AJL van 18 november 2002 waarin onder meer het volgende staat vermeld:

"Ad. 11

De AJL heeft naar de mening van klagster X onterecht geplaatst zonder machtiging van de kinderrechter of zonder toestemming van de moeder. De AJL bestrijdt de mening van klagster. De vader heeft het gezag, en indien hij met een plaatsing instemt, kan de AJL X uit huis plaatsen zonder een machtiging van de kinderrechter. Er is dan sprake van een vrijwillige plaatsing. De vader had in deze ingestemd met de uithuisplaatsing zodat er sprake was van een vrijwillige uithuisplaatsing. Daarbij geeft de AJL aan dat de moeder in eerste instantie telefonisch toestemming heeft verleend tot uithuisplaatsing van X. De klachtencommissie kan de visie van de AJL wanneer sprake is van een "vrijwillige" uithuisplaatsing - als bedoeld in artikel 1:258 lid 3 van het Burgerlijk Wetboek - niet volgen. Een gezinsvoogdij-instelling mag een minderjarige niet uithuis plaatsen zonder machtiging van de kinderrechter, ook al stemt de ouder met gezag in met de plaatsing. Dit is slechts anders, indien de ouder met gezag de minderjarige zelf uit huis plaatst, zonder bezwaar van de gezinsvoogdij-instelling. Dan is er wel sprake van een vrijwillige uithuisplaatsing en is een machtiging van de kinderrechter niet vereist.

De klachtencommissie acht dit onderdeel derhalve gegrond."

2.2. Een afschrift van de uitspraak van de politierechter te Breda van 1 april 2003 die als volgt luidt:

"...De politierechter acht niet bewezen dat verdachte haar dochter X heeft onttrokken aan het wettig gezag, welk gezag bij K., de vader van X, zou berusten. Naar het oordeel van de politierechter blijkt uit een overeenkomst d.d. 28 augustus 2001 tussen verdachte en K. dat haar ouders zijn overeengekomen dat X per 29 augustus 2001 weer bij haar moeder gaat wonen. Dit houdt naar het oordeel van de politierechter in dat de vader daarmee tevens het ouderlijk gezag over X per die datum aan verdachte heeft overgedragen. Het feit dat de gezagswijzigingsprocedure nog niet is afgerond, doet hier niet aan af.

Wel is, anders dan de raadsman heeft betoogd, sprake van een onttrekken aan het opzicht van degene die dat desbevoegd over haar uitoefent Op grond van de spoeduisplaatsing berustte dat opzicht bij de AJL te Lelystad..."

E. Reactie minister van justitie

1. De reactie van verzoekster werd op 30 augustus 2004 voor commentaar voorgelegd aan de minister van Justitie. Daarbij werd hem verzocht om in te gaan op de stelling van verzoekster, inhoudende dat een gezinsvoogdij-instelling een minderjarige niet uit huis mag plaatsen zonder machtiging van een kinderrechter, ook niet in het geval de ouder die belast is met het ouderlijk gezag daarmee instemt. Verder werd de minister verzocht te reageren op de stelling van verzoekster dat het niet mogelijk is om aan een beschikking machtiging uithuisplaatsing terugwerkende kracht te verlenen.

2. De minister van Justitie antwoordde de Nationale ombudsman per brief van 23 november 2004 onder meer het volgende:

"In het kader van de behandeling van verzoeksters klachten staat de wijze waarop de officier van justitie zowel de aangifte van verzoekster alsmede haar klacht over de afdoening van deze aangifte heeft behandeld centraal.

Ten aanzien daarvan heb ik in mijn brief van 20 juli 2004 reeds opgemerkt dat vast is komen te staan dat de kinderrechter bij beschikking van 27 december 2001 met terugwerkende kracht een machtiging tot uithuisplaatsing aan de AJL heeft verleend en dat verzoekster hiervan op de hoogte was op het moment dat zij bij brief van 11 december 2003 aangifte deed. Ik kan mij ter zake van verzoeksters klacht dan ook vinden in het oordeel van het College dat de officier van justitie zich ter zake van haar bedoelingen duidelijker had kunnen en moeten uitdrukken, maar dat het haar vrij staat verzoekster in een dergelijk geval te wijzen op mogelijke consequenties van het doen van een valse aangifte. Verzoeksters klacht acht ik derhalve ongegrond.

Wat er van verzoeksters stelling ook zij, hetgeen door verzoekster wordt aangevoerd geeft naar mijn mening geen aanleiding mijn standpunt over de wijze waarop de officier van justitie destijds heeft gehandeld te herzien.

(...)

Het gerechtshof te Arnhem heeft bij beschikking van 21 september 2004 het beklag van verzoekster tegen de sepotbeslissing van de officier van justitie ongegrond verklaard. Het gerechtshof heeft in dat verband opgemerkt dat de kinderrechter te Zwolle/Lelystad bij beschikking van 27 december 2001 met terugwerkende kracht een machtiging tot uithuisplaatsing heeft verleend met ingang van 27 november 2001. Nu voor een veroordeling wegens vrijheidsberoving moet worden bewezen dat deze wederrechtelijk heeft plaatsgevonden en dat bewijs in deze zaak niet kan worden geleverd, heeft de officier van justitie reeds om die reden terecht besloten om af te zien van strafvervolgning, aldus het gerechtshof.

De beschikking van het gerechtshof alsmede het vonnis van de politierechter van 1 april 2003 en het arrest van het gerechtshof te Den Bosch van 21 juli 2004 onderstrepen het standpunt van het College dat de beslissing van de kinderrechter niet aan het oordeel van de officier van justitie is onderworpen en dat de officier van justitie derhalve terecht is uitgegaan van de rechtskracht van deze beslissing.

(...)

Het standpunt van verzoekster, dat het vonnis van de politierechter te Breda van 1 april 2003 voor uw onderzoek niet relevant zou zijn, deel ik niet. De informatie die uit het vonnis van de politierechter alsmede het arrest van het gerechtshof te Den Bosch in hoger beroep

kan worden afgeleid is immers van belang voor de beantwoording van de vraag of de officier van justitie uit mocht gaan van de rechtskracht van de beslissing van de kinderrechter. Zowel de politierechter te Breda als het gerechtshof te Den Bosch hebben verzoekster veroordeeld tot een voorwaardelijke vrijheidsstraf in verband met het door verzoekster opzettelijk onttrekken van haar dochter X aan het opzicht van degene die dat desbevoegd over haar uitoefende in de periode gelegen tussen 21 december 2001 en 23 januari 2002.

Zoals hierboven reeds is opgemerkt onderstrepen deze uitspraken het standpunt van het College dat de officier van justitie terecht mocht uitgaan van de rechtskracht van de beslissingen van de kinderrechter en dat het bevoegde opzicht op grond van de spoeduisplaatsing bij de AJL berustte en niet bij verzoekster."

3. Bij zijn reactie zond de minister van Justitie een aantal stukken mee waaronder een afschrift van de beschikking van het Gerechtshof te Arnhem van 21 september 2004 waarin onder meer het volgende staat:

"Het beklag

Klaagster heeft in haar brief van 11 december 2003 bij de officier van justitie te Zwolle aangifte gedaan van wederrechtelijke vrijheidsberoving van haar dochter X, gepleegd door beklaagden op 27 november 2001.

In haar aangifte stelt klaagster dat op 27 november 2001 mevrouw Sc., die werkzaam is voor AJL, haar dochter X bij mevrouw K. (de oma van haar dochter) heeft opgehaald en haar in een crisisopvang heeft geplaatst. Volgens klaagster heeft de uithuisplaatsing plaats gevonden zonder dat daaraan een (spoedeisende) rechterlijke machtiging ten grondslag lag. Klaagster geeft aan dat de uithuisplaatsing van X in strijd is met artikel 282 Wetboek van Strafrecht en derhalve strafbaar.

Uit de stukken blijkt het volgende.

Ten tijde van de uithuisplaatsing van X was klaagster niet met het ouderlijk gezag belast. De vader van X, die op dat moment wel was belast met het ouderlijk gezag, heeft toestemming gegeven voor de crisisplaatsing. Voorts is de crisisplaatsing achteraf bij vonnis bekrachtigd door de kinderrechter en klaagster heeft tegen dit vonnis geen hoger beroep ingesteld.

De officier van justitie heeft besloten tegen beklaagden geen strafvervolgning in te stellen wegens het ontbreken van wederrechtelijkheid. Deze beslissing is bij schrijven van 29 januari 2004 aan klaagster medegedeeld.

De beoordeling van het beklag

Klaagster kan als rechtstreeks belanghebbende worden beschouwd en is derhalve in zoverre ontvankelijk in haar beklag.

Bij beschikking van 27 december 2001 heeft de kinderrechter te Zwolle/Lelystad met terugwerkende kracht een machtiging tot uithuisplaatsing verleend met ingang van 27 november 2001. Nu voor een veroordeling wegens vrijheidsberoving moet worden bewezen dat deze wederrechtelijk heeft plaatsgevonden en dat bewijs in deze zaak niet kan worden geleverd, heeft de officier van justitie reeds om die reden terecht besloten om af te zien van strafvervolgning.

Uit het voorgaande volgt dat het beklag kennelijk ongegrond is. Een verhoor van betrokkenen kan daarom achterwege blijven."

F. Nadere reactie verzoekster

Verzoekster bracht in reactie op het standpunt van de minister per brief van 16 december 2004 nog het volgende naar voren:

"...De opmerking van de minister dat vast is komen te staan dat de kinderrechter bij beschikking van 27 december 2001 met terugwerkende kracht een machtiging tot uithuisplaatsing heeft verleend is correct. Het verlenen van terugwerkende kracht aan een beschikking tot uithuisplaatsing behoort niet tot de mogelijkheden. Om die reden kan en mag aan een beschikking waarin machtiging tot uithuisplaatsing met terugwerkende kracht is verleend geen rechtskracht worden toegekend. De minister is in zijn beantwoording dan ook niet inhoudelijk ingegaan op de stelling dat het verlenen van terugwerkende kracht aan een beschikking machtiging uithuisplaatsing niet mogelijk is.

De minister stelt op bladzijde 2/4 dat de beschikking van het gerechtshof alsmede het vonnis van de politierechter van 1 april 2003 en het arrest van het gerechtshof te Den Bosch d.d. 21 juli 2004 het standpunt van het College onderstrepen dat de beslissing van de kinderrechter niet aan het oordeel van de officier van justitie is onderworpen en dat de officier van justitie derhalve terecht is uitgegaan van de rechtskracht van deze beslissing. Op bladzijde 3/4 benadrukt de minister zijn stelling nogmaals maar vervolgens blijkt dat de minister zich bij de beantwoording op de klachten richt op de periode gelegen tussen 21 december 2001 en 23 januari 2002 op grond van de spoeduisplaatsing. Deze periode en de (wel tot de mogelijkheden behorende) spoedmachtiging staan in de klachten niet ter discussie en rechtvaardigen dan ook niet de gedraging /uitspraken van de officier van justitie van het arrondissementsparket Zwolle/Lelystad. De gedraging /uitspraak van de betreffende officier van justitie heeft betrekking op de periode voorafgaand aan de machtiging tot spoeduisplaatsing te weten 27 november 2001 tot 21 december 2001.

(...)

Daarnaast is, in tegenstelling tot hetgeen de minister stelt, in het vonnis van de politierechter d.d. 1 april 2003 alsook in het arrest van het gerechtshof Den Bosch d.d. 21 juli 2004 niets opgenomen ten aanzien van rechtskracht hebben van de beschikking /beslissing van de kinderrechter tot uithuisplaatsing met terugwerkende kracht. Het arrest van het gerechtshof Den Bosch d.d. 21 juli 2004 vermeldt dat de beslissing van de kinderrechter tot spoeduisplaatsing d.d. 21 december 2001 niet aan het oordeel van het hof is onderworpen en het hof derhalve uitgaat van de rechtskracht van deze beslissing en hierbij volgens het hof in het midden kan blijven of de beslissing door een relatief competente kinderrechter is genomen.

De minister stelt dat de officier van justitie uit mocht gaan van de rechtskracht van de beslissing van de kinderrechter tot uithuisplaatsing met terugwerkende kracht omdat moeder veroordeeld is voor het onttrekken aan het opzicht in de periode gelegen tussen 21 december 2001 en 23 januari 2002 welk opzicht op grond van de spoeduisplaatsing van 21 december 2001 bij AJL berustte. Het staat onomstotelijk vast dat moeder op 20 december 2001 haar dochter X uit de crisisopvang heeft opgehaald en de beslissing van de kinderrechter tot uithuisplaatsing met terugwerkende kracht tot 21 december was afgegeven. Had indien de stelling van de officier van justitie en opvolgend van de minister correct zou zijn dat de uithuisplaatsing met terugwerkende kracht rechtskracht heeft de veroordeling van moeder voor het onttrekken aan het opzicht dan niet de periode gelegen tussen 20 december 2001 en 23 januari 2002 moeten betreffen? Geeft dit niet al aan dat zowel de politierechter te Breda alsook het hof te Den Bosch geen rechtskracht hebben toegekend aan de niet tot de mogelijkheden behorende beslissing van de kinderrechter tot uithuisplaatsing met terugwerkende kracht? En geeft dit tevens niet aan dat de politierechter te Breda en het hof te Den Bosch daarnaast ook geen rechtskracht hebben toegekend aan de gegeven instemming van de vader tot plaatsing van X in crisisopvang op 27 november 2001 maar rechtskracht is toegekend aan de schriftelijke overeenkomst d.d. 28 augustus 2001? Ligt hierin tevens niet de werkelijke reden verscholen dat het Openbaar Ministerie te Breda ineens stelde dat moeder zich met haar aangifte van 23 mei 2003 diende te wenden tot de hoofdofficier van justitie van een ander arrondissement omdat men in Breda wel wist (gezien het vonnis van de politierechter van 1 april 2003) dat aan de uithuisplaatsing met terugwerkende kracht geen rechtskracht kan worden toegekend wat zou betekenen dat men over diende te gaan tot het strafrechtelijk vervolgen van AJL?..."

Achtergrond

1. Algemene wet bestuursrecht

Artikel 9:7, eerste lid

"1. De behandeling van de klacht geschiedt door een persoon die niet bij de gedraging waarop de klacht betrekking heeft, betrokken is geweest.

2. Het eerste lid is niet van toepassing indien de klacht betrekking heeft op een gedraging van het bestuursorgaan zelf dan wel de voorzitter of een lid ervan."

2. Klachtenregeling arrondissementsparket Zwolle-Lelystad

2.1. Artikel 7, eerste lid

"De klacht wordt behandeld door de hoofdofficier van justitie, tenzij de klacht zich richt tegen de hoofdofficier van justitie. In laatstgenoemd geval wordt de klacht behandeld door het College."

2.2. Artikel 17

"1. De hoofdofficier van justitie stelt een onderzoek in.

2. De hoofdofficier van justitie kan het onderzoek naar een klaagschrift overlaten aan een klachtonderzoeker.

3. Degene op wiens gedraging de klacht betrekking heeft of die bij deze gedraging betrokken is geweest, is niet betrokken bij de klachtafhandeling."

2.3. Artikel 31, eerste en tweede lid

"1. De hoofdofficier van justitie stelt de klager en, als de klacht zich richt tegen een bij het parket werkzame persoon, degene op wiens gedraging de klacht betrekking heeft, schriftelijk in kennis van de bevindingen van het onderzoek naar de klacht alsmede van de eventuele conclusies en gevolgen die hij daaraan verbindt.

2. De beslissing strekt tot (kennelijke) ongegrondverklaring, gegrondverklaring of gedeeltelijke gegrondverklaring van de klacht."

3. Wetboek van Strafvordering

3.1. Artikel 161

"Ieder die kennis draagt van een begaan strafbaar feit is bevoegd daarvan aangifte of klachte te doen."

3.1. Artikel 163, eerste en vijfde lid

"1. De aangifte van eenig strafbaar feit geschiedt mondeling dan wel schriftelijk bij den bevoegde ambtenaar, hetzij door den aangever in persoon, hetzij door een ander, daartoe door hem van eene bijzondere schriftelijke volmacht voorzien.

(...)

5. Tot het ontvangen van de aangiften bedoeld in de artikelen 160 en 161, zijn de opsporingsambtenaren, en tot het ontvangen van de aangiften bedoeld in artikel 162, de daarbij genoemde ambtenaren verplicht."